

DIŞ EKONOMİK İLİŐKİLER KURULU
FOREIGN ECONOMIC RELATIONS BOARD

Afrika Bölgesi

Aylık Bülteni

Nisan 2018

Afrika Bölgesi Son Dönem Gelişmeleri Yönetici Özeti

2018 yılında Afrika'da kıta gündemine damga vurması beklenen genel seçimler ve devlet başkanlığı seçimleri sonuçlanmaya başladı.

Etiyopya'da 1991 yılından bu yana iktidarda olan Halkların Devrimci Demokratik Cephesi (EHDDC)'nin yeni Genel Başkanı ülkede yaklaşık üç yıldır isyan çıkaran Oromo Etnik Grubu'nun bir üyesi olan Abiy Ahmed seçildi. Etiyopya'nın yeni Başbakanı olan Abiy Ahmed'in bu üst düzey göreve seçilmesiyle Afrika'nın en hızlı büyüyen ekonomilerinden birine sahip olan Etiyopya'daki Oromo grubunun isyanlarının yatışacağı beklenmektedir. Etiyopya'da genel seçimlerinde EPRDF'in oy oranını yüzde 82 olarak ilan eden Etiyopya Ulusal Seçim Kurulu, EPRDF ile ittifak ettiği bölgesel partilerin Meclis'teki 547 koltuktan 546'sını kazandığı bildirdi.

2 Nisan 2018 tarihinde Mısır Milli Seçim Kurulu (MSK) tarafından Cumhurbaşkanı Abdulfettah es-Sisi'nin oyların yüzde 97,08'ini alarak ikinci dönem için girdiği seçimi kazandığı duyuruldu. Seçimlere katılım oranı yüzde 47 olarak açıklanırken Muhammed Mursi'nin kazandığı 2012 Cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ise bu oran yüzde 52 olarak duyurulmuştu. Ancak, Mısır'da sosyo-ekonomik sorunlar devam ediyor. Mısır Lirası değer kaybederken enerji ve temel ihtiyaç maddelerine verilen sübvansiyonlarda ciddi oranda kesintiye gidildi. Ayrıca, Nil havzası sorununda herhangi bir ilerleme sağlanamadı ve Mısır bölgede giderek yalnızlaştı. Etiyopya'nın Nil Nehri üzerinde yaptığı Büyük Rönesans Barajı, Etiyopya ve Mısır arasındaki gerginliğin devam etmesini sağlayacak en önemli etken olarak görülmektedir.

23 Şubat 2018 tarihinde gerçekleştirilen Cibuti Parlamento seçiminde Cumhurbaşkanı Ismael Omar Guelleh'in iktidar partisi UMP muhalefetin büyük oranda anketi boykot etmesi sonrasında koltukların yaklaşık yüzde 90'ını alarak zafer kazandı. Böylece, Parti 65 koltuğun 58'ini kazanarak 2013'teki son oylamadan bu yana üçte bir artış sağladı. Serbest pazar ülkesi ilan edilmesiyle bölgedeki ticaretin Cibuti üzerinden dönecek olmasının, Cibuti'yi Doğu Afrika'da stratejik ve ekonomik açıdan önem kazanacak ülkelerden biri yapacağı öngörülmektedir.

30 Nisan 2018 tarihinde Gabon Anayasa Mahkemesi, görevdeki Millet Meclisi'nin (12. Yasama) yetkilerini sona erdirmeye kararı aldı. Bu karar sonucunda, yeni seçimlerin sonuçlarının Ulusal Meclis'e bildirilmesine kadar yasama yetkisi Senato tarafından temsil edilecektir. Ömer Bongo Ondimba'nın 42 yıllık liderliği ve oğlu Ali'nin 9 yıllık Cumhurbaşkanlığı boyunca anayasada birçok geniş kapsamlı değişiklik yapıldı. Bu son değişiklikler ile Cumhurbaşkanı'na sınırsız sayıda Cumhurbaşkanı olma hakkı tanınmaktadır.

12 Nisan 2018 tarihinde gerçekleştirilen Gambiya yerel seçimlerinde eski Cumhurbaşkanı Yahya Jammeh'in partisi Yurtsever Yenilenme ve Yapılanma Birliği (APRC) üçüncü sırada kaldı. Öte yandan seçimlerde, Birleşmiş Demokratik Parti (UDP) 120 sandalyenin 62'sini aldı. Bunlardan 5'nin Başkent Banjul'dan olması Parti için önemli bir başarı sayılmaktadır.

2010 yılından bu yana devam eden ve ertelenen Gine Belediye seçimleri 4 Şubat 2018 tarihinde gerçekleştirildi. Gine Devlet Başkanı Alpha Conde'nin partisi Gine Halk Birliği (RPG) 1.35 milyon oy alarak çoğunluk ile seçimi kazandı. Ana muhalefet partisi Gine Demokratik Güçler Birliği (UFDG) sonuçlara itiraz etti ve muhalifler Başkent Konakri'de protestolarda bulundu.

2018 yılında gerçekleştirilmesi öngörülen seçimler:

Burundi (Anayasa Referandumu, Mayıs 2018), Kamerun (Cumhurbaşkanlığı Seçimi, Ekim 2018), Çad (Yerel Seçim, 2018), Kongo Demokratik Cumhuriyeti (Cumhurbaşkanlığı Seçimi, 23 Aralık 2018), Gine (Meclis Seçimi, Eylül 2018), Guinea-Bissau (Meclis Seçimi, 1 Kasım 2018), Madagaskar (Cumhurbaşkanlığı Seçimleri, Kasım/Aralık 2018), Mali (Cumhurbaşkanlığı Seçimi, Temmuz 2018), Moritanya (Meclis Seçimi, Kasım/Aralık 2018), Mauritius (Cumhurbaşkanlığı Seçimi, 2018), Nijer (Yerel Seçim, 2018), São Tomé & Príncipe (Meclis ve Yerel Seçim, Ağustos 2018), Sierra Leone (Anayasa Referandumu, 2018), Güney Sudan (Cumhurbaşkanlığı, Aralık 2018), Swaziland (Meclis Seçimi, Eylül 2018), Togo (Meclis ve Yerel Seçim Haziran/Temmuz 2018), Zimbabve (Cumhurbaşkanlığı Seçimi, Temmuz 2018).

Ayrıca, Sudan'ın Mavi Nil, Abyei ve Nuba Dağları eyaletlerinde Güney Sudan'a bağlanmak konusunda referanduma gidilmesi öngörülmektedir. Batı ülkeleriyle ilişkilerini düzeltmeyi planlayan Sudan ise, bu yıl ekonomik kalkınmaya odaklanmaktadır. Ülkede her sektörde bakir kaynakların olması önemli yatırım ve ticaret fırsatlarını doğurmaktadır.

2017 yılında Zimbabve'de askeri müdahale sonrası istifa eden Devlet Başkanı Robert Mugabe'nin yerine göreve gelen Emerson Mnangagwa'nın 2018 yılında yapılacak seçimlerde aday olması ve kazanması beklenmektedir. Mnangagwa'nın liderliğinde ülkede yeni bir ekonomik model benimsemesi ve Batı ülkeleriyle ilişkileri geliştirmeye yönelik önemli adımlar atılması öngörülmektedir.

2018 yılının diğer bir önemli gelişmesi ise, Afrika ülkelerinin kıtadaki ülkelerin kendi arasında serbest ticaret yapmasına imkan verecek Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA) anlaşmasında uzlaşmaya varması oldu. Ruanda'nın başkenti Kigali'de düzenlenen Afrika Birliği Olağanüstü Zirvesi'nde, AfCFTA'nın kurulmasını öngören anlaşmaya imza atıldı. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) kurulduğundan bu yana en fazla ülkenin katılım gösterdiği STB Anlaşması olma özelliğine sahip AfCFTA anlaşması ile 1.2 milyar insanın yaşadığı ve 2.5 trilyon ABD Doları GSYİH'ya sahip olan birliğe üye ülkelerde işsizliğin azalması ve kıtada iç ticaretin büyük oranda artması beklenmektedir. Tek bir Afrika pazarının hem kıtaya hem de ortak olan diğer ülkeler büyük fayda sağlayacağı görüşünün hakim olduğu zirvede, anlaşmanın bu yıl sonuna kadar yürürlüğe girmesinin hedeflendiği belirtildi.

Anlaşma, tarifelerin malların yüzde 90'ında kaldırılmasını ve hizmetlerin serbestleştirilmesini taahhüt etmektedir. Anlaşma ayrıca, gelecekte insanların serbest dolaşımını ve tek bir para birimini kapsayabilecektir. Ancak, zirvede şahısların serbest dolaşımını düzenleyen anlaşmayı sadece 27 ülke imzaladı.

AfCFTA anlaşmasını 44 ülke imzaladı; ancak Afrika'nın sanayisi en gelişmiş iki ülkesi olan Güney Afrika ve Nijerya henüz anlaşmayı imzalamadı. Ülke içi prosedürlerini tamamlayacak olan Güney Afrika'nın fazla gecikmeden anlaşmayı imzalaması tahmin edilmektedir. Ancak, Nijerya'da yerli sanayinin ve sendikaların bu kıtasal serbest ticaret bölgesinin yararları konusunda ikna edilmesinin zaman alacağı düşünülmektedir.

Kalitesiz ve kullanım ömrü kısa ürünleri değerinin üstünde almaktan bıkmış olan Afrika ülkeleri, bu anlaşma ile ticari entegrasyonu en üst seviyeye çıkarmak ve kendi topraklarında üretim yaparak yerli ürünlerin piyasalara hakim olmasını hedeflemektedir.

Afrika'da 2018'in ilk çeyreğinde yavaşça yükselen emtia fiyatlarının bölgeye olumlu yansıtacağı beklenirken, petrole bağımlı ekonomilerin bu anlamda bir gecikme yaşayacağı tahmin edilmektedir. Özellikle Doğu Afrika'daki çeşitlendirilmiş ekonomilerin bu yıl en güçlü büyümeyi göstereceği ve Güney Afrika ve Zimbabve'deki politik değişimin tüketici, iş insanı ve yatırımcının güvenini artıracacağı beklenmektedir. Bu bağlamda, 2018'de yüzde 3,1 büyüme, 2019-20'de ise yüzde 3,6 büyüme oranları son yıllarda yaşanan yavaşlamadan sonra büyümenin tekrar Afrika'ya geri döndüğünün bir göstergesi olarak yorumlanmaktadır. Ancak, uzmanlar yine de ülkelerin borç yönetiminin dikkate alınması gerektiğini vurgulamaktadır.

Kuzey Afrika'da, gerçek GSYİH büyümesinin bu yıl için yüzde 3,2 seviyesinde gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Mısır ekonomisinin, ihracat ve yatırım kaynaklı büyümeyle birlikte 2018 yılında yüzde 4,5 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Tarım sektörüne büyük ölçüde bağımlı olan Fas'ta, 2017 yılında yüzde 4,1 olan büyüme oranının bu yıl yüzde 3,2'ye düşeceği öngörülmektedir. Tunus'un genel görünümü ise yüzde 2,1'lik büyümeyle geçen yıla göre büyük bir değişiklik göstermeyeceği tahmin edilmektedir.

Frankofon Afrika'da GSYİH büyümesi 2017 yılında yüzde 4,0 seviyesindeyken bu yıl yüzde 4,8'e ulaşması beklenmektedir. Kamerun'da doğal gaz üretiminde yaşanacak artışla büyümenin yüzde 4,2 oranında gerçekleşeceği beklenmektedir. Fildişi Sahili'nin bu yıl yüzde 7'lik güçlü bir ekonomik büyüme yaşayacağı öngörülmektedir. Gabon'un ise, daha yüksek petrol fiyatları sayesinde bu yıl yüzde 2,2 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Orta ve Batı Afrika'nın büyümesi 2017 yılında yüzde 2,3 iken bu yıl yüzde 3,8 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir. Nijerya'nın petrol fiyatları ve Forex likiditesinin iyileşmesiyle yüzde 2,6'lık bir büyüme yaşayacağı tahmin edilmektedir. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nin de yüksek uluslararası bakır ve kobalt fiyatları nedeniyle daha hızlı bir şekilde yüzde 3,5 oranında büyümesi beklenmektedir.

Doğu Afrika'nın bu yıl yüzde 6,0'lık güçlü bir büyüme kaydetmesi beklenmektedir. Siyasi belirsizliğin gittikçe azaldığı Kenya'da GSYİH'nin yüzde 5,7 oranında artması tahmin edilmektedir. Tanzanya'nın yüzde 6,9 ile Etiyopya'nın da yüzde 7,5 ile bu yıl

kıtadaki en hızlı büyüyen ekonomilerinden biri olmaya devam etmesi beklenmektedir. Uganda'da tarım sektöründeki belirgin bir toparlanma, 2016 yılında yüzde 2,5 olan büyüme oranını geçen yıl yüzde 6,3'e yükseltirken bu yılda yüzde 6,0 seviyesine çıkarması beklenmektedir.

Güney Afrika'daki büyümenin 2018 yılında bölgenin iki lokomotifi olan Güney Afrika ve Angola'nın potansiyellerinin altında da olsa bu yıl iyi bir büyüme kaydetmesi nedeniyle yüzde 2,2'ye yükseleceği tahmin edilmektedir. Yüksek bakır fiyatları nedeniyle Zambiya'nın iyileşmeye devam ederek yüzde 4,6 ekonomik büyüme gerçekleştirmesi beklenmektedir. Namibya ekonomisinin ise, yeni altın ve uranyum madenleri, denizdeki elmas operasyonlarının çoğalması ve üretim ile perakende satışlarının artmasıyla birlikte bu yıl yeniden toparlanarak yüzde 3,0'lık bir büyüme gerçekleştirmesi öngörülmektedir. Botswana'nın elmas ihracatına küresel talebin artmasıyla ülkenin 2018 yılında yüzde 4,3 seviyesinde bir büyüme yaşayacağı beklenmektedir. Mozambik'in ise, sıvılaştırılmış doğal gaz sektörüne yapılan yatırımlar nedeniyle yüzde 4,8 oranında büyüyeceği tahmin edilmektedir.

Bu gelişmeler ve veriler muvacehesinde, Türkiye'nin de Afrika'da çok ilgi gören "Kazan-Kazan" politikası çerçevesinde 15 yılda kıta ile ticaret hacmini 4 kat arttırdığı ve Türk yatırımcı ve girişimcilerinin Afrika pazarını daha yakından araştırarak kıtanın ticaret ve yatırım alanındaki potansiyelini keşfetmeye devam ettiği gözlemlenmektedir.

Afrika ülkelerine peş peşe yapılan resmi ziyaretler ve özel sektör heyet programları ile Afrika ülkelerinin yoğun katılım sergilediği bölgesel (ECOWAS) ve genel ekonomi, yatırım ve tarım zirveleri ticaret ve yatırımları hızlandıran önemli adımlar olarak görülmektedir.

Bu anlamda, 10-11 Ekim 2018 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilecek ikinci Türkiye-Afrika Ekonomi ve İş Forumu (www.turkeyafricaforum.org), Afrika'daki siyasi liderler ve üst düzey karar alıcılar ile önemli fon ve proje portföylerinin yöneticileri, kıtasal ve bölgesel örgütlerin temsilcileri ve önde gelen iş insanlarının bir araya geldiği, kıtanın geleceğinin tartışıldığı ve bu doğrultuda her alanda iş birliklerinin oluşturulduğu önemli bir platform olacaktır.

Burkina Faso Uluslararası 15. Zanaat Sergisi, 26 Ekim- 4 Kasım 2018, Vagadugu

1988'den itibaren üretici zanaatkarların çok sayıda alıcı ve bütün dünyadan gelen profesyonel ziyaretçilerle buluşmasını sağlayan Burkina Faso Sergisi'nin bu sene 15'incisi, 26 Ekim – 4 Kasım 2018 tarihleri arasında Vagadugu'da gerçekleştirilecektir. Sergi, Afrika'nın en büyük Afrikalı zanaat pazarlarından biridir.

Kaynak: <http://www.siao.bf/>

Afrika Kıtası Serbest Ticaret Bölgesi (AfCFTA)

Afrikalı ülkeler arasında serbest ticaret bölgesi yaratılması amacıyla, 21 Mart 2018 tarihinde Ruanda'nın başkenti Kigali'de bir araya gelen 44 Afrika Birliği üyesi ülke tarafından Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Bölgesi Antlaşması imzalanmıştır. Gerçekleştirilmesi 2012 yılında kararlaştırılan antlaşmanın müzakereleri 2015 yılında başlamıştı. Antlaşma, Afrika pazarında bulunan ürünlerin %90'ında gümrük tarifelerin tamamen kaldırılmasına, geriye kalan %10'nu oluşturan "hassas mallar" için ilerleyen zamanda görüşülmesine karar verilmiştir. Antlaşma sonucunda Afrikalı ülkeler arasında hizmetlerin liberalleştirilmesi ve ülkeler arası uzun gümrük süreleri gibi gümrük dışındaki engellerin de kaldırılmasını sağlamayı amaçlanmaktadır. Antlaşmanın 6 ay içinde yürürlüğe girmesi ve 1.2 milyar Afrikalı'yı olumlu yönde etkilemesi beklenmektedir. Ancak, antlaşma içerisinde Nijerya'nın da bulunduğu 10 Afrika Birliği üyesi tarafından imzalanarak ve yürürlüğe girmesi için birlik üyesi bütün ülkeler tarafından onaylanması gerekmektedir.

Kaynak:

<http://www.bbc.com/news/world-africa-43489255>

<https://www.aljazeera.com/news/2018/03/african-continental-free-trade-area-afcfta-180317191954318.html>

Dünya Bankası'ndan Kenya'ya 180 Milyon Dolar Kredi Onayı

Dünya Bankası 30 Nisan 2018 tarihinde, Kenya'nın işlettiği ve ülkenin elektriğinin yüzde 70'ten fazlasını üreten Kenya Electric Generation Company (KenGen) şirketine 180 milyon dolarlık kredi garantisi vermiştir. Verilen garanti neticesinde, uzun dönemde şirketin 300 milyon dolar tutarındaki ticari kredilerinin finansmanı mümkün kılınmıştır ve aynı zamanda Kenya'da yenilenebilir enerjinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Kenya'da 2,730 MW elektrik üretilmekte olup ülkenin en yüksek enerji ihtiyacı 1,770 MW'tır. Kenya hükümetinin iletim ve üretim planına göre, Kenya'nın enerji ihtiyacı, gelişmekte olan sanayi sektörüne paralel olarak yıllık %8 oranında artmaktadır. Dünya Bankası tarafından verilen kredi garantisi sonucunda, devlet uzun dönemde enerji ihtiyacını KenGen aracılığıyla karşılamayı planlamaktadır.

Kaynak:

<http://www.theafricareport.com/East-Horn-Africa/world-bank-approves-180-mln-loan-guarantee-for-kenyas-energy-sector.html>

Kongo Cumhuriyeti ve IMF Kriterleri

Kongo Cumhuriyeti, 23 Nisan 2018 tarihinde yaptığı açıklamada borçlanmalar yüzünden sıkıntılı olan ekonomisini düzeltmek amacıyla gerekli IMF kriterlerini yerine getirerek 3 senelik bir yapılandırma programında anlaştıklarını açıkladı. Kongo Cumhuriyeti, ham petrol fiyatlarının düşmesinden diğer petrol üreticisi Orta Afrika ülkelerinde de olduğu gibi kötü derecede etkilenmişti. Kongo'nun komşuları Çad ve Kamerun, geçen yıllarda IMF ile yapılandırma antlaşması imzalamıştır ancak Kongo ile IMF arasındaki görüşmeler son bir yıldır sürmektedir. IMF'nin Kongo'dan GSYH'sinin %110'unu oluşturan borcunu yeniden yapılandırmasını istemesi, müzakerelerin uzamasına sebep olan en önemli unsuru oluşturmaktaydı. IMF ile oluşturulan program sonucunda, Fransa'dan Kongo'ya fazladan 135 milyon euro (166 milyon dolar) sağlanacaktır.

Kaynak:

<http://www.theafricareport.com/Central-Africa/congo-republic-says-it-has-met-criteria-for-an-imf-deal.html>

Güney Afrika Yenilenebilir Enerji Sözleşmesi

Güney Afrika, 4 Nisan 2018 tarihinde uzun zamandır ertelemiş olduğu yenilenebilir enerji sözleşmelerini bağımsız enerji üreticisi şirketlerle imzaladı. Sözleşmelerin imzalanması, Güney Afrika tarafından daha fazla nükleer santral istenmesi sebebiyle 2 yıldan uzun süredir ertelenmekteydi. Sözleşme ile Güney Afrika'ya 27 güneş ve rüzgar enerjisi projeleri yapılması öngörülmektedir. Güney Afrika enerjisinin yüzde 80'inden fazlası için kömür enerji santrallerine bağımlı bir ülke olmakla beraber, yenilenebilir enerji, ülkenin enerjisinin yüzde 7'sini oluşturmaktadır.

Kaynak:

<http://www.theafricareport.com/Southern-Africa/south-africa-signs-47-bln-of-delayed-renewable-energy-deals.html>

Çin Halk Cumhuriyeti EximBank'ın Gine Hidroelektrik Santrali'ne Kredi Onayı

Çin Halk Cumhuriyeti'nin sahip olduğu EximBank, Gine'de yapılması planan 450 megavat enerji üretme kapasitesine sahip olacak olan hidro-elektrik santral için 1.3 milyar dolar kredi vermeyi onayladı. Gine, hidro-elektrik santralin faaliyete geçmesinin ardından Batı Afrika'daki çevre ülkelere enerji ithal etmeyi planlamaktadır. Çin EximBank 2007 yılında Gine'nin başkenti Konakri yakınlardan bir barajı finanse etmek istemiş; ancak Gine'de yaşanan politik istikrarsızlık sebebiyle baraj gerçekleştirilememiştir. Gine, sahip olduğu 12 ırmağıyla beraber büyük bir hidro-elektrik potansiyele sahiptir; ancak ülkedeki altyapı yetersizliği ve enerji sektörünün kötü yönetilmesi sebebiyle halkın sadece dörtte birine elektrik sağlanabilmektedir.

Kaynak:

<http://www.theafricareport.com/West-Africa/chinas-eximbank-approves-13-billion-for-guinea-hydro-plant.html>

Etiyopya'dan Havacılık Sektöründe Yeni Adım

Etiyopya Havayolları, Güney Afrikalı havacılık firması Aerosud'le beraber ortak üretim fabrikası için anlaşmaya vardı. Ortak Girişim Havacılık Şirketi (Joint Venture Aerospace Company)'nin aralarında Boeing ve Airbus'ın da bulunduğu havacılık firmaları için uçak parçası üretmesi ve tedarik etmesi planlanmaktadır. Üretim fabrikalarının, Etiyopya'nın başkenti Addis Ababa'da bulunan Bole Uluslararası Havaalanı'nın yakınlarına kurulması öngörülmektedir. Etiyopya, havacılık alanındaki yatırımlarını beş senelik "Büyüme ve Dönüşüm Planı (GTPII) çerçevesinde gerçekleştirmektedir. Yapılan yatırımlar sonucunda Etiyopya'da gençler için önemli miktarda iş imkanı sağlaması beklenmektedir. Etiyopya, 15 senelik stratejik planı olan Vision 2025 kapsamında havacılık sektörüne önem vermekte ve stratejik planın sonucunda Afrika'daki en büyük havacılık sektörüne sahip olmayı planlamaktadır. Dünya genelinde 93 uluslararası istikamete uçan Etiyopya Havayolları, Afrika'nın en başarılı havayolları şirketlerinden birisidir.

Kaynak:

<http://africanbusinessmagazine.com/region/east-africa/ethiopia-to-develop-aerospace-manufacturing-industry/>

Etiyopya, Cibuti Limanı'nda Hisse Sahibi Olacak

Etiyopya, dış ticaretinde ana liman olarak kullandığı Cibuti Limanı'ndan Cibuti ile yaptığı ikili anlaşma sonucunda hisse satın alacağını bildirdi. Cibuti, 2 ay önce Dubai devletinin sahip olduğu DP World'ün limanı yürütme sözleşmesini 6 senelik bir sözleşme anlaşmazlığı sonucu bitirmesinden itibaren Cibuti Limanı için yabancı yatırımcılar aramaktaydı. Cibuti Limanı, ülkenin ABD, Çin, Japonya ve Fransa gibi ülkeler için stratejik bir öneme sahip olması sebebiyle Etiyopya için büyük bir önem arz etmektedir. Yapılan ikili sözleşme neticesinde, limanın sahip olduğu tesislerin ortak bir şekilde geliştirilmesi kararlaştırıldı. Bunlara karşılık olarak Cibuti, Etiyopya'nın sahip olduğu devlet şirketlerinden hisse alma opsiyonunu kazanmış bulunmaktadır. Denize sınırı olmayan Etiyopya'nın tüm dış ticaretinin %95'i Cibuti üzerinden gerçekleştirilmektedir. Etiyopya, bu anlaşma öncesinde Somaliland'da bulunan Berbera Limanı'nın %19'unu almıştır.

Kaynak:

<http://www.africanews.com/2018/05/02/ethiopia-moves-to-take-stake-in-port-of-djibouti-after-pm-s-visit/>

Çin ve Nijerya Arasında Döviz Takas Anlaşması

Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası, Nijerya ile 15 milyar yuan (2.36 milyar dolar) değerinde üç yıllık döviz takası anlaşması imzaladıklarını bildirdi. Çin Halk Cumhuriyeti Merkez Bankası, internet sitesinden yaptığı açıklamada anlaşmanın taraflar arasındaki ticareti, yatırımı ve finansal marketlerin güvenliğini kolaylaştıracağını belirtmiştir. Nijerya, Afrika kıtasının en büyük nüfusuna ve kıtanın en büyük ekonomisine sahip olan Nijerya son dönemde kısa süreli bir ekonomik gerileme yaşamış olsa da bu durumdan kısa sürede çıkmıştır. Diğer taraftan Çin, Afrika kıtasında çok önemli bir ekonomik partner konumunda olmakla beraber, Çin'in bütün Sahara Altı Afrika'da altyapı yatırımları bulunmaktadır.

Kaynak:

<http://www.africanews.com/2018/05/03/nigeria-china-agree-236-bn-currency-swap-agreement/>

IMF Çad'a Kredi Vermeye Yeniden Başlıyor

Uluslararası Para Fonu, Çad'ın 1 milyar doları aşan borcunun Glencore ve dört bankayla anlaşarak yapılandırmasının ardından ülkeye yeniden kredi açılmasına başladığını duyurmuştur. Glencore ve dört banka, 2014 yılında Çad'a geri ödenmesi ham petrol olarak yapılmak üzere 1.45 milyar dolar kredi vermiş ancak anlaşmanın hemen ardından ham petrol fiyatlarında ani bir düşüş görülmüştü. Borcun geri ödenememesinin sonucunda borç, ülkenin temel gelir kaynağı olan petrolden elde ettiği karın tümünü eritmiştir. Borç krizi sonrasında, Çad ve borç alınan firmalar arasında geçen yıldan itibaren borcun yapılandırılması adına görüşmeler başlatılmıştı. Şubat ayında varılan anlaşma sonucunda, ülkenin borcunun vadesi uzatıldı ve ana para ödemesi iki yıl ertelendi. IMF tarafından yapılan açıklamada, Çad'a kısa zamanda 51 milyon dolarlık kredinin sağlanacağı belirtilmiştir.

Kaynak: <http://www.africanews.com/2018/04/15/imf-resumes-lending-to-chad-following-glencore-debt-deal/>

Etiyopya Döviz Sıkıntısının Süreceğini Açıkladı

Etiyopya'nın yeni seçimle iş başına gelen Başbakanı Abiy Ahmed, ülkenin içinde bulunduğu döviz sıkıntısının önümüzdeki 15-20 yıl daha devam edeceğini ve bu sorunun en kısa sürede çözülmesi için özel sektör ile kamu sektörünün yakın iş birliği içinde olması gerektiğini bildirmiştir. Etiyopya son 10 yılda ortalama yıllık yüzde 10 büyüyerek, Afrika bölgesinde en hızlı büyüyen ülke olmuştur. Tedavülde ihtiyacı karşılayacak seviyede para bulunmaması ülkeye yatırım yapan yabancı yatırımcıları ve yerli firmaları zor duruma sokmaktadır. Etiyopya'nın 70 yıldır faaliyet gösteren en büyük süpermarket zinciri, ülkedeki döviz krizi sebebiyle kapanma kararı almıştır. IMF'nin Ocak 2018'de yaptığı açıklamada, Etiyopya'nın 2016-2017 mali yılında sadece 3.2 milyar dolar döviz rezervi olduğu ve bu miktarın sadece ülkenin iki aylık ithalatını karşıladığı bildirilmişti. IMF verilerine göre, ülkenin 2017-2018 büyümesinin döviz krizi sebebiyle düşerek, %8.5 oranında olması öngörülmektedir. Son yıllarda hızlı bir şekilde büyümesine rağmen, Etiyopya ekonomisi büyük oranda ithalata dayalı olmaya devam etmektedir.

Kaynak:

<http://www.africanews.com/2018/04/17/ethiopian-foreign-exchange-shortage-will-last-many-more-years-new-premier/>

Türkiye Afrika'da Temellerini Atıyor

Afrika'ya gerçekleştirilen yatırımları düşündüğümüzde aklımıza ilk gelen ülkeler her ne kadar ABD, Çin, İngiltere ve Fransa olsa da son yıllarda Türkiye, Afrika'nın politik istikrara ulaşmamış ülkeleri de dahil olmak üzere, bölgedeki varlığını artırarak sürdürmektedir.

Anadolu Ajansı verilerine göre, T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayip Erdoğan, Başbakanlığı ve Cumhurbaşkanlığı süresinde 30 Afrika ülkesini ziyaret etti ve Türkiye, son on beş yılda Afrika ile arasındaki ticaret hacmini altı kat artırarak 17.5 milyar dolara getirdi.

Kaynak:

<https://www.npr.org/sections/parallels/2018/03/08/590934127/turkey-is-quietly-building-its-presence-in-africa>

Buhari: Ecowas Daha Sağlam ve Daha Akılcı Olmalıdır

Nijerya Başkanı Muhammadu Buhari, Batı Afrika Devletleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS) Komisyon Başkanı'nı Nijerya'nın başkenti Abuja'da ağırladı. Gerçekleştirilen görüşme süresince Buhari, ECOWAS üyelerini topluluğun giderlerini kısarak hızlı ve dinamik olmaya çağırdı.

Buhari gerçekleştirilen başarıların büyüklüğünün farkında olduğunu ve Nijerya Hükümetinin ECOWAS'ın amaçlarının gerçekleştirilmesinde ve problemlerin çözümünde tam destek verdiğini ifade etti.

ECOWAS Komisyon Başkanı Brou, ECOWAS'ın önceliklerine önem vererek; ortak para birimi, topluluğun yeniden yapılandırılması ve yeni üyelerin artırılması için çalışmalar gerçekleştireceklerini ifade etti.

Kaynak:

<https://www.vanguardngr.com.cdn.ampproject.org/c/s/www.vanguardngr.com/2018/03/buhari-ecowas-needs-leaner-smarter/amp/>

Ramaphosa, Afrika Birliği'nde Ortak Para Birimi Kullanımını Önerdi

53 Afrika ülkesi başkanının katılımı ile gerçekleşen 10. Olağanüstü Afrika Birliği Zirvesi'nde Afrika Kıtası Serbest Ticaret Bölgesi (AfCTA) Anlaşması'nın yürürlüğe girmesi ve uygulanmasını değerlendirdi. Bu anlaşma ile Afrika kıtasının ekonomik entegrasyonu, tarımdaki gelişmenin teşviki, gıda güvenliği, sanayileşme ve yapısal ekonomik dönüşümü için ortak pazar aracılığı ile kişi, para, mal ve hizmetlerinin dolaşımının rahatça sağlanması hedeflenmektedir.

Afrika Birliği (AU) Başkanı ve Ruanda Başkanı Paul Kagame, Afrika Kıtası Serbest Ticaret Antlaşması'nın, kıtanın en büyük nüfusu olan Nijerya'nın toplantıdan çekilmiş olmasına rağmen diğer üye ülkeler tarafından imzalanacağını ifade etti.

Güney Afrika Başkanı Cyril Ramaphosa, Afrika Birliği'nde gerçekleştirilen toplantıda Afrika altyapı yatırımlarına olan ilginin artması ve Afrika içi ticareti artırmak amacıyla Afrika'da kıtaya ait ortak bir para biriminin kullanılması gerektiğini söyledi. Ramaphosa, yabancı para birimlerine bağımlı olduğuna inandıran sömürgeci düşüncüyü bırakıp sadece bir Afrika ülkesi değil tüm Afrika kıtasının düşünülmesi gerektiğini ifade etti.

Kaynak:

http://www.enca.com/money/ramaphosa-proposes-single-african-currency-au-summit?utm_term=Autofeed&utm_campaign=Echobox&utm_medium=Social&utm_source=Facebook#link_time=1521577508

Afrika Enerji Forumu 2018, 19-22 Haziran, Mauritius

Energynet tarafından düzenlenen Afrika'nın enerji, altyapı ve sanayi sektörü öncülerinin bir araya geldiği Afrika Enerji Forumu, 19-22 Haziran 2018 tarihleri arasında Mauritius'da gerçekleştirilecek.

Bu yıl 20.'cisi düzenlenecek olan Forum'da enerji sektörünün önemli karar alıcıları bir araya gelecek ve yatırım fırsatları değerlendirilerek, katılımcılara networking imkanı sağlanacak.

Forum kapsamında; gaz, yenilenebilir enerji, proje finansmanı, ülke ve bölge incelemeleri hakkında bilgilerin verilmesi beklenmektedir.

Kaynak:

<https://www.africa-energy-forum.com/speaker-interviews>

Türkiye ve Çin, Afrika'da Yarışıyor

Çin'in Afrika'daki artan etkisine medyada çok yer verilmesinin yanı sıra, Çin gibi Türkiye'de bölgedeki stratejik ve ekonomik önemini arttırmaktadır. Yakın zamanda Türk inşaat firmaları, Çinli rakiplerini büyük altyapı projelerinde geçmektedir (Etiyopya ve Ruanda'da alınan yeni projeler). Türkiye'nin Afrika'daki büyükelçilik sayısı neredeyse Çin'in Afrika'daki büyükelçilik sayısı ile eşit duruma gelmiştir.

Önemli Türk inşaat firması Yapı Merkezi, Etiyopya'da 400km'lik tren yolu projesini 2015 yılından bu yana yürütmektedir. Türk inşaat ve müteahhitlik firmaları yürüttükleri projeleri daha çok; Rusya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi komşu ve yakın ülkeler ile sürdürmektedir. Son elli yılda Türk müteahhitleri tarafından Kuzey Afrika'da 1.300 proje gerçekleştirildi. Türkiye Müteahhitler Birliği (TMB) verilerine göre, bu projeler yaklaşık olarak 65 milyar dolar tutarındadır.

Türk hükümeti tarafından desteklenen aktiviteler, T.C. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2017 yılında Sudan, Çad ve Tunus'a gerçekleştirdiği resmi ziyaretler ile

devam etti. Erdoğan, 2018 yılı içerisinde var olan iş birliğini artırmak için Şubat ayında Cezayir, Moritanya, Senegal ve Mali'ye resmi ziyaretlerini gerçekleştirdi.

Kaynak:

<https://asia.nikkei.com/Politics/International-Relations/Turkey-jockeys-with-China-for-influence-in-Africa>

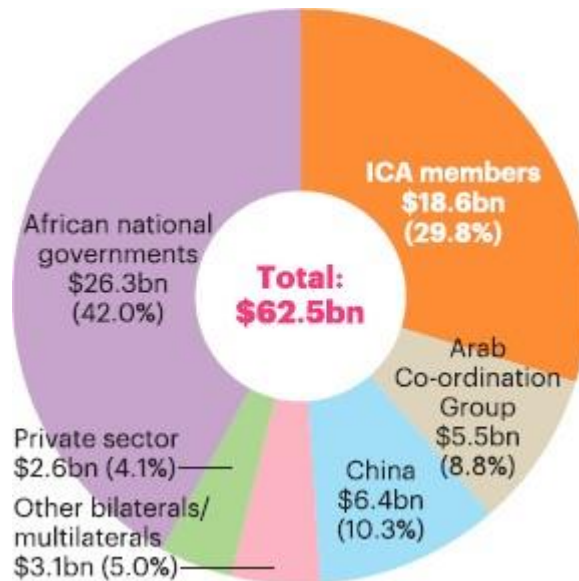

Afrika Altyapı Projeleri

Afrika'daki altyapı yatırımlarına ilişkin olarak 2016 yılında, birçok kuruluş tarafından toplamda 62,5 milyar dolarlık finansman taahhüdünde bulunulmuş olup, bu finansman desteğine ilişkin grafikler aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 1'de Konsorsiyum Paydaşları 2016 yılında Afrika'ya yapılan yatırımların hangi kaynaklar ile finanse edildiğini (stok değil akım değeri) göstermektedir. Konsorsiyum Paydaşları tablosu, bahsi geçen "ICA" ifadesi "Infrastructure Consortium for Africa"nın kısaltması olup, bu konsorsiyum;

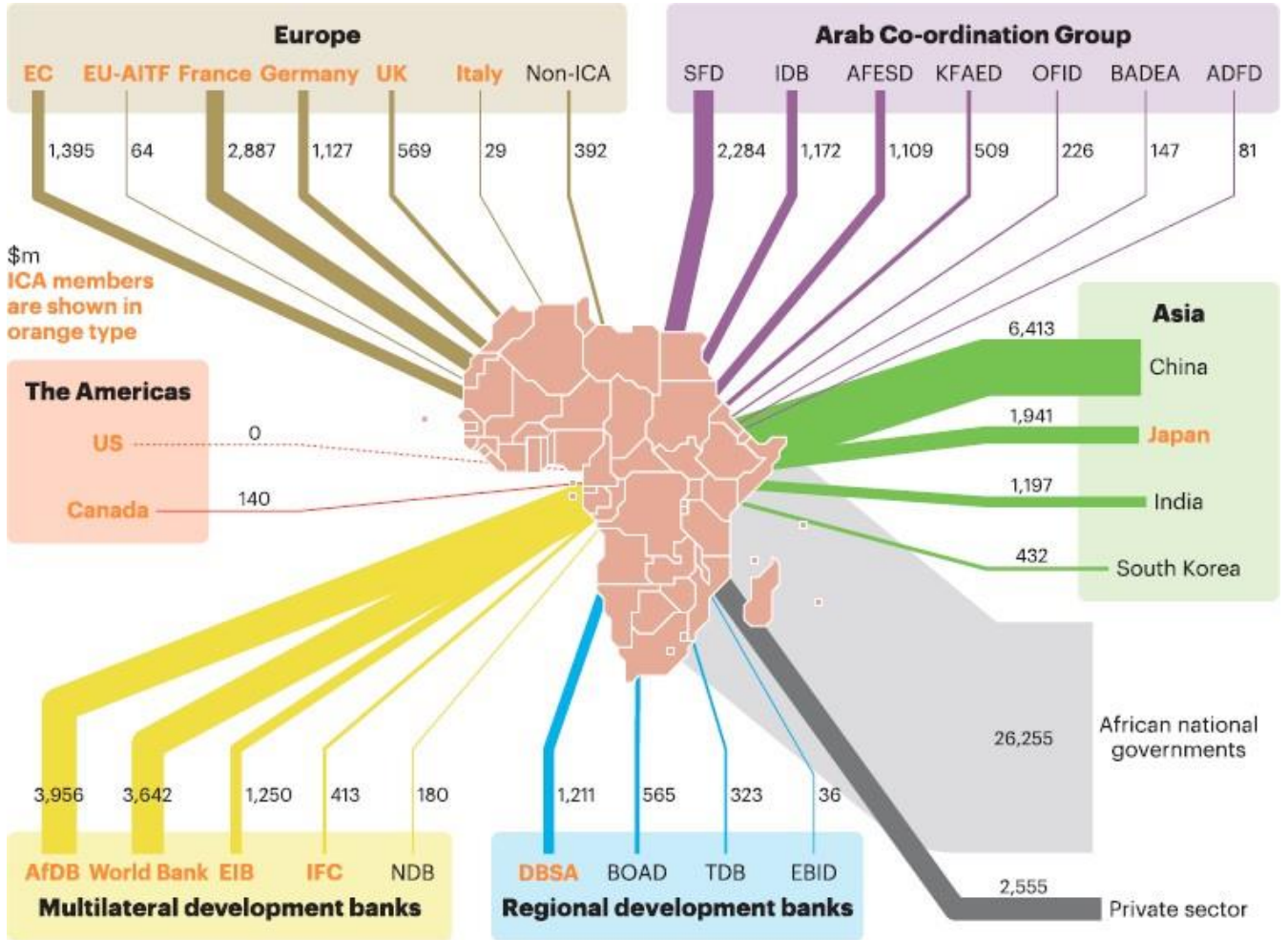
- Afrika tarafı ("African Development Bank", "Development Bank of Southern Africa" "African Union (AU) Commission", "NEPAD Secretariat and Regional Economic Communities" ve Güney Afrika Cumhuriyeti),
- Uluslararası Kuruluşlar (World Bank, International Finance Corporation (IFC), European Commission (EC) and European Investment Bank (EIB)),
- G8 Ülkeleri (Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Rusya, İtalya, Birleşik Krallık ve ABD)'den oluşmaktadır.

Tablo 1: Konsorsiyum Paydaşları

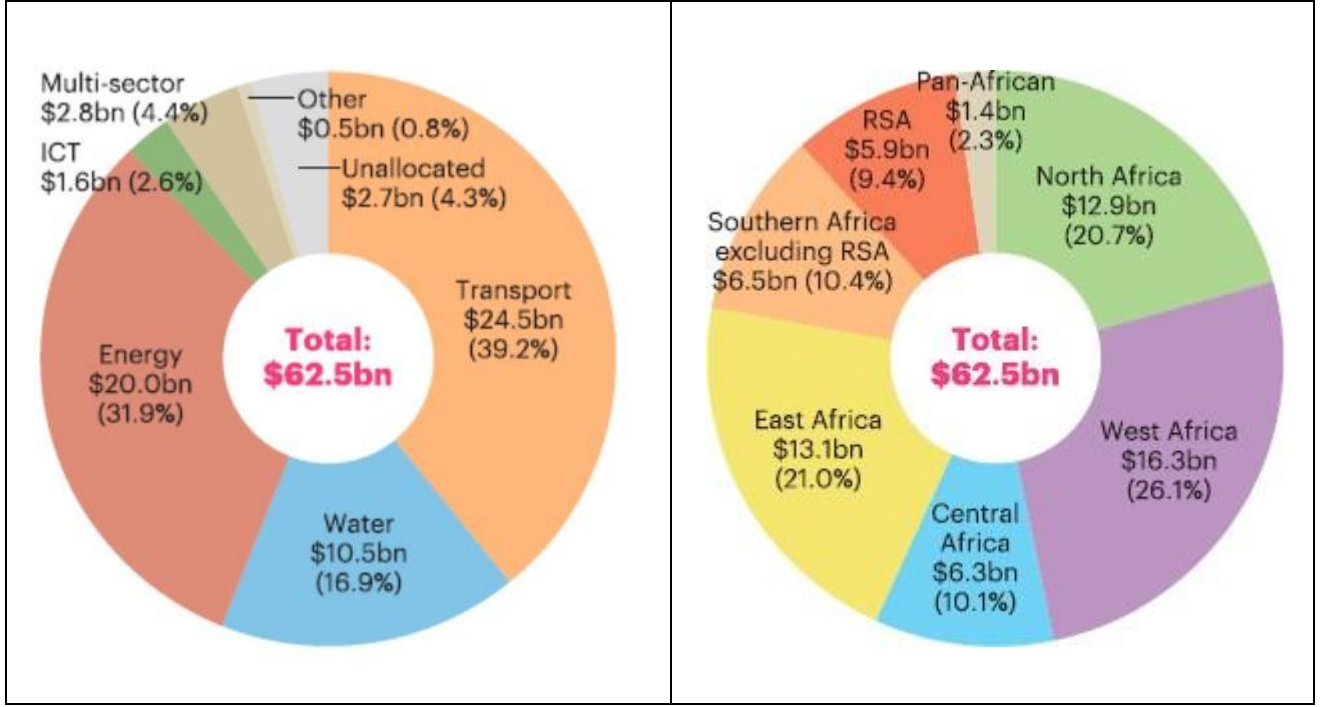
Konsorsiyum Paydaşları tablosunda gruplar halinde ifade edilen finansman kaynaklarının ülkeler ve kurumlar bazında dağılımı ise, Tablo 2'de sunulmaktadır.

Finansmanın ülkeler ve kurumlar nezdinde dağılımı tablosunda yer alan **'Avrupa Grubu'**nda yer alan "EU-AITF" Africa Infrastructure Trust'ı; **'Arab Koordinasyon Grubu'** (SFD Saudi Fund for Development'ı, IDB İslamic Development Bank'ı, AFESD Arab Fund for Economic and Social Development'ı, "KFAED Kuwait Fund for Arab Economic Development"ı, OFID "Opec Fund for International Development"ı, BADEA Arap Bank for Economic Development'ı, ADFD "Abu Dhabi Fund for Development"ı), **'Çok Taraflı Kalkınma Bankaları Grubu'** (AfDB African Development Bank'ı, EIB European Investment Bank'ı, IFC İnternational Finance Corporation'ı); **'Bölgesel Kalkınma Bankaları Grubu'** (DBSA Development Bank of Southern Africa'yı, BOAD West African Development Bank'ı, TDB Trade and Development Bank'ı, ECOWAS Bank for Investment and Development'ı) ifade etmektedir.

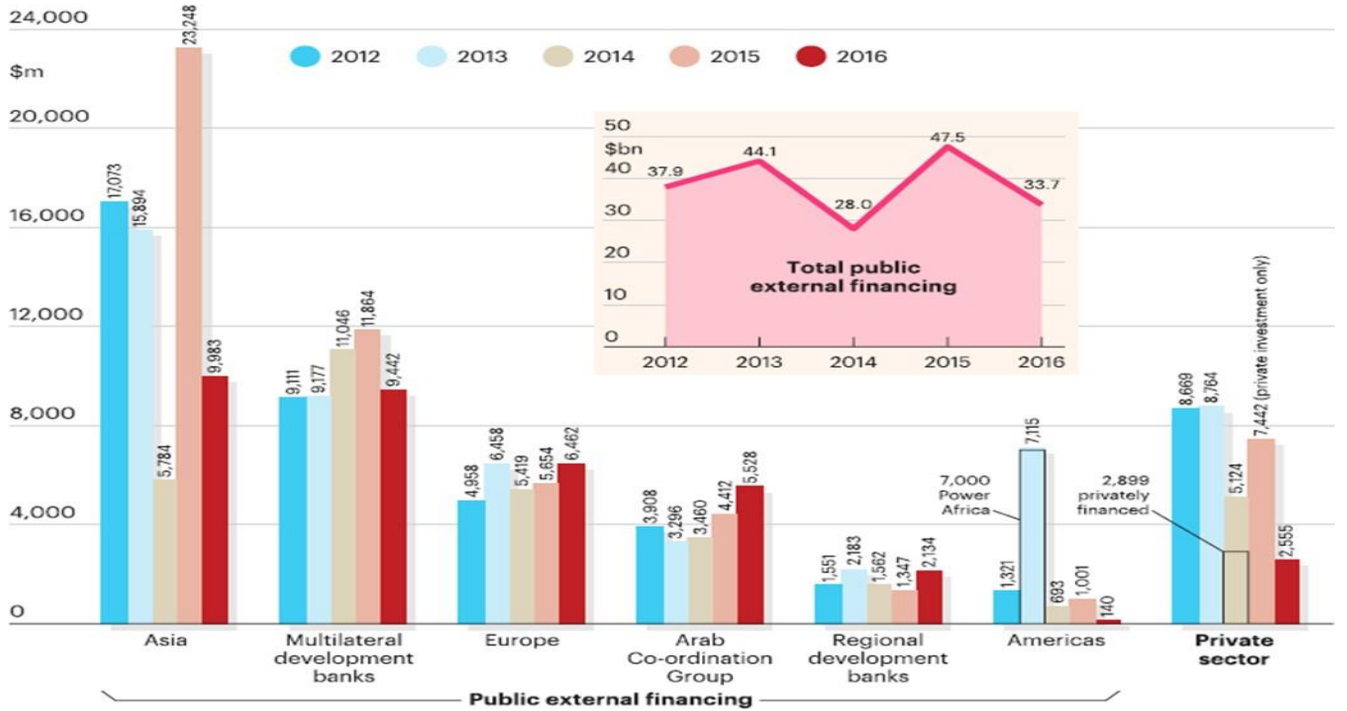

Tablo 2: Finansmanın ülkeler ve kurumlar nezdinde dağılımı

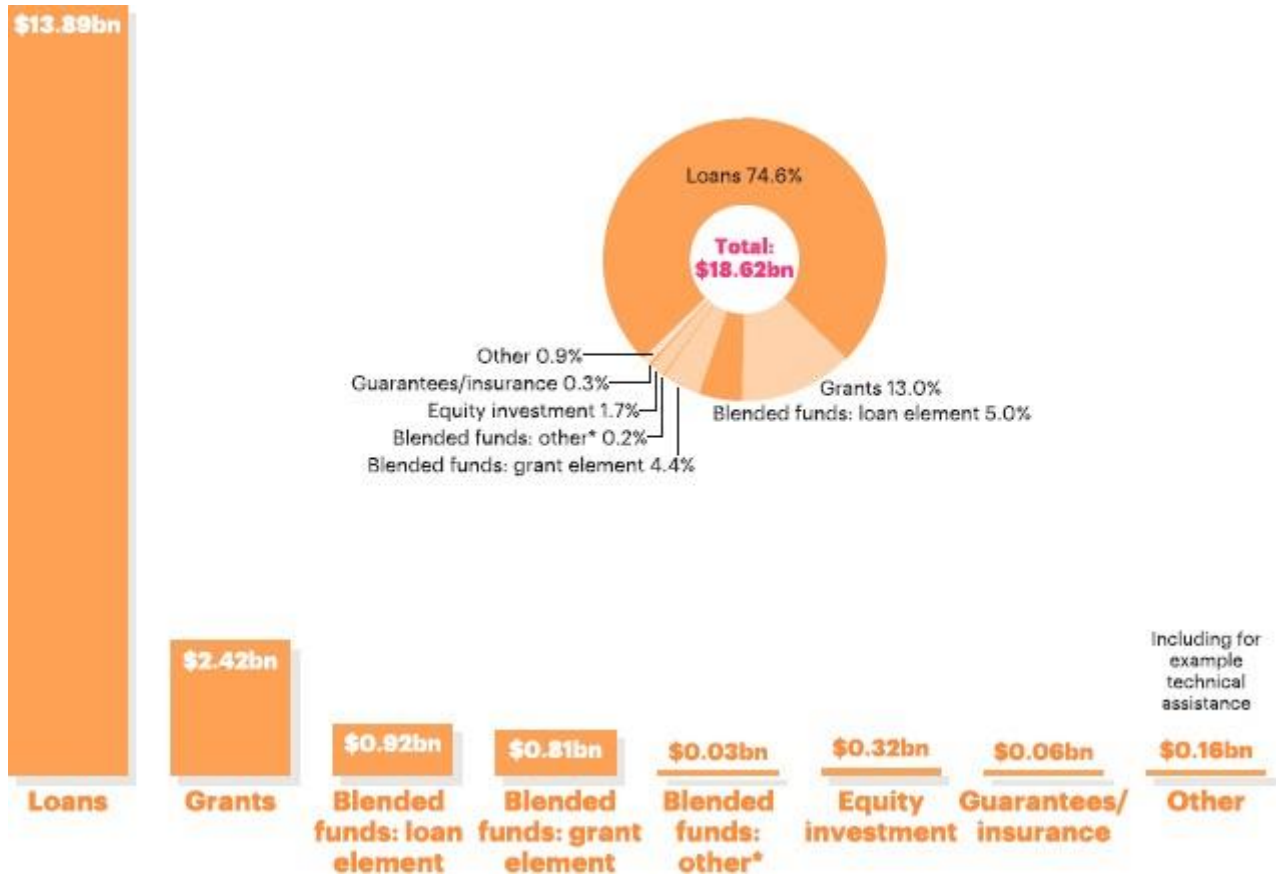
Altyapı Finansmanın Dağılımı ise, Tablo 3'te gösterilmektedir. Altyapı Finansmanın Dağılımı tablosunda 2016 yılında altyapı yatırımları için oluşturulan finansman kaynaklarının hangi sektöre ve Afrika'nın hangi bölgesine tahsis edildiği görülmektedir. Tablo 4'te 2012-2016 yılları arasında, altyapı yatırımlarının hangi kaynaklarla finanse edildiği ve Tablo 5'te ise, Afrika altyapı finansman dağılımının türe göre dağılımı gösterilmektedir.

Tablo 3: Altyapı Finansmanın Dağılımı

Tablo 4: 2012-2016 yılları arasında, altyapı yatırımlarının hangi kaynaklarla finanse edildiği görülmektedir.

Tablo 5: Afrika altyapı finansman dağılımının türe göre dağılımı

Söz konusu grafiklerin kaynağını oluşturan rapora; https://www.icafrica.org/fileadmin/documents/IFT_2016/Infrastructure_Financing_Trends_2016.pdf internet adresinden erişilebilir.

Kaynak:

T.C. Darüsselam Ticaret Müşavirliği; darusselam@ekonomi.gov.tr, +255746576196

Zanzibar Yatırım Koşulları ve Teşvikleri

Darüsselam Ticaret Müşavirliği tarafından Kurulumuza iletilen yazıda, Birleşik Tanzania Cumhuriyeti'ne bağlı Zanzibar Özerk Bölgesi'nin önemli bir potansiyele

sahip olduğu ve Türk Hava Yolları (THY)'nin bu bölgeye direk uçak seferi başlattığı bildirilmektedir.

Önemli bir turizm destinasyonu olan Zanzibar'da bulunan turistik tesislerin işletmeciliğinde İtalyanların ağırlığı olduğu ifade edilmektedir. Türk iş insanlarının yeni ve başarılı girişimlerde bulunduğu da ayrıca bildirilmektedir.

Zanzibar hakkında yatırım koşulları ve teşvikleri hakkında bilgi sahibi olmayı arzu eden firmaların Zanzibar Yatırım Teşvik İdaresi'nin internet adresinde yer alan kitapçık marifetiyle bu bilgilere erişilebileceği ifade edilmektedir. <http://www.zanzibarinvest.org/zipanew/pdf/Zanzibar%20Investment%20Guide%20-%202017.pdf>

Tanzanya Elektrik Üretim Gücü

Tanzanya Hükümeti halihazırda 1400 MW'lık elektrik üretim gücüne sahiptir. İhalesine çıkılan Rufiji Hidroelektrik Terminali'nin inşaatına başlanıp tamamlanmasıyla şebekeye 2000 MW ilave elektrik gücü eklenecektir. Tanzanya hükümeti böylelikle ülkedeki elektrik ihtiyacını gidermeyi hedeflemekte ve ihtiyaç fazlası elektriği de ihraç etmeyi öngörmektedir.

Söz konusu proje ülke ekonomisi için çok faydalı bir gelişme olarak görülmele birlikte, Uganda'nın bu alandaki tecrübesi, aynı belirsizliklerin Rufuji Barajı'nın tamamlanması sonrasında Tanzanya'da da ortaya çıkıp çıkmayacağı hususunda şüpheler uyandırmaktadır.

Uganda, Çin Eximbank'ından aldığı 1,9 Milyar Dolarlık kredi ile Karumba ve İsimba barajlarını inşa etmeye başlamış olup, söz konusu barajlar 2018 yılında tamamlanacak olup 2020 yılında da alınan kredinin geri ödemesine başlayacaktır.

Halihazırda Uganda'nın elektrik üretim kapasitesi 927 MW olup, bu proje ile şebekeye 786 Megawatt daha ilave elektrik gücü eklenmesi öngörülmektedir.

Bununla birlikte, Uganda'nın yıllık elektrik tüketimi 600 MW olup, halkın sadece %12'si elektrik şebekesine bağlıdır. Bu yüzden, Uganda hükümeti Çin Eximbank'tan 212 Milyon Dolarlık ilave kredi alıp, şebekeye bağlı tüketicilerin sayısını artırmayı hedeflemektedir; fakat şebekeye bağlı tüketicilerin sayısı artsa dahi, bu gelişme elektrik tüketiminin artması anlamına gelmemektedir.

Bundan önce Dünya Bankası, Avrupa Birliği ve Alman Hükümeti elektrik şebekesinin yaygınlaşması için 22,3 Milyon Dolarlık destek vermiş, 2012-2017 yılları arasında 100.000'nin üzerinde hane halkı elektrik şebekesine

bağlanmıştır. Bununla birlikte, elektrik tarifesinin tüketiciler için pahalı gelmesi sebebiyle, tüketim yine de sınırlı kalmıştır.

Zambiya CAMINEX Fuarı, 5 – 7 Haziran 2018, Kitwe

Yeraltı maden zenginlikleri çoğunlukla yabancılar tarafından yönetilen Zambiya, yerel halkın maden sahaları işletilmesine yönelik faaliyetlere iştirakini artırmayı hedeflemektedir. Yeraltı zengini bir ülke olan Zambiya'daki yeraltı kaynaklarının sadece %61'inin haritalama çalışmaları tamamlanmıştır. Ülkedeki madencilik sektörüne yabancı firmaların yatırımını desteklemek isteyen Zambiya, ülkenin madencilik sektörüyle anılan Copperbelt eyaletinde yer alan Kitwe'de, 5 – 7 Haziran 2018'de uluslararası 2018 CAMINEX fuarını düzenlemektedir. CAMINEX fuarı 2016 yılında T.C. Ekonomi Bakanlığı tarafından daha fazla Türk şirketinin dikkatinin çekilebilmesi amacıyla teşvik listesine alınmıştır.

Kaynak: <https://www.caminex.co.zm/>

18.Dünya İhracat Gelişim Forumu (WEDF) 4-6 Eylül 2018, Lusaka, Zambiya

Zambiya'nın Ankara Büyükelçiliği tarafından Kurulumuza iletilen yazıda Dünya İhracat Gelişim Forumu (WEDF)'nin bu yıl 18.'sinin 4-6 Eylül 2018 tarihleri arasında Lusaka, Zambiya'da gerçekleştirileceği bildirilmektedir.

"Ticaret Aracılığıyla İlerleme; Yetenek, Yenilik, Bağlanma" teması ile gerçekleştirilecek olan foruma 600'den fazla yerel ve yabancı yatırımcının katılımı beklenmektedir.

Bahse konu foruma katılmayı arzu eden firmalarımızın <https://wedfregistration.org/>. bağlantısından kayıt yaptırılmaları rica olunur.

DEİK/Türkiye-Afrika İş Konseyleri

Bölge Koordinatörü

Barış Çuvalcı

İş Konseyi Koordinatörü

Evren Doğan

İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı

Saadet Gülmez

İş Konseyi Koordinatör Yardımcısı

İlkimeylül Biçer